

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

Articulus I. Quid, & quotuplex sit involuntarium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

DISSERTATIO II.

De involuntario, & ejus causis.

ARTICULUS I.

Quid, & quotuplex sit involuntarium.

282. **I**nvoluntarium, cum opponatur voluntario, ex hujus definitione allata *num. 3.* declarandum est per rationem contrariam, unde sicut ad voluntarium requiritur, ut procedat à principio agente intrinseco, & à cognitione finis, in quem dirigitur, ita ut operatio sit involuntaria, debet utraque, aut alterutra præfata conditio deficere, nempe, ut vel adæquatè existat vi causæ, quæ sit extrinseca subjecto operationis, aut si est à principio intrinseco non procedat à cognitione finis. Quapropter quatuor modis potest actio esse involuntaria nempe violentiâ, metu, concupiscentiâ, sive passione, & ignorantia, dum sit ex violentia, coactione & metu, est à principio extrinseco, quando eam causat ignorantia, procedit quidem à principio intrinseco, imminuitur tamen ratio voluntarii.

Ex his definitio involuntarium : *quod fit à principio extrinseco contra internum appetitum, vel ab intrinseco*

ex antecedente concupiscentia, aut ignorantia voluntatem. Quando operatio est violenta, aut coacta, ejus causa est principium extrinsecum, intrinsecum verò, dum eam causat antecedens ignorantia.

283. Involuntarium est triplex, nempe negativè, vel privativè, aut contrariè, seu positivè tale. Involuntarium negativè, est negatio voluntarii, qualiter reperitur in omni subjecto incapaci voluntarii, hâc ratione lapidi motus est involuntarius. Involuntarium privativè est actus ex se capax voluntarietatis, carens tamen aliquo, per cujus defectum, non est voluntarius, hoc modo quod ignoranter fit, dicitur involuntarium privativè, seu contradictoriè: ad hoc igitur involuntarium sufficit, quod non sit ex consensu voluntatis, quem ista habere potest.

Involuntarium positivè, seu contrariè dicitur illud, quod est contra actum voluntatis, eumque vel præsentem, & for-

formalem (hoc modo verberato sunt involuntaria verbera conanti omnimodè illa evitare) aut contra actum interpretativum absolutum præsumptum, aut conditionatum explicatum *num. 31*. Taliter est involuntaria occisio amici ignorata, quia prudenter præsumitur amicum totis viribus conaturum eam vitare, si posset P. Joann. Marin. *de Actibus Human. D. 3. num. 1*. Involuntarium hoc tertio modo sumptum definitur dictâ definitione. Et quidem per primam partem definitionis involuntarii, definitur Involuntarium ex vi illatum, per secundam verò involuntarium, quod fit ob ignorantiam.

Unde ad involuntarium contrariè, seu positivè tale ob ignorantiam, non sufficit, quòd fiat inscienter, sed insuper opus est, ut ignorantia sit adjunctus interpretativus conditionatus renisus, id est, homo debet esse ita dispositus, ut si non ignorasset, non fuisset operatus. Hujus autem renitentia indicium habetur tunc,

quando dolor, ac tristitia sentitur ab operante propter id factum. Quòd si operans deprehendat, se id opus etiam remota ignorantia facturum fuisse, opus factum non est voluntarium, quia non præcessit ex cognitione, non etiam est involuntarium contrariè ob defectum renisus, sed est involuntarium privativè, seu non voluntarium.

Quapropter sicut ad voluntarium requiruntur duo, nempe principium intrinsecum, & cognitio, ita ad involuntarium contrariè oppositum opus est duobus principiis contrariis, videlicet ignorantia, & vi; ignorantia opponitur cognitioni, vis verò principio intrinsecò.

Inter voluntarium, & involuntarium positivum datur medium negativum, possumus enim aliqua pati, ea nec volendo, nec nolendo, sed Jure passivè se habendo, ut si quis se purè passivè habens, deferatur ad aliquem locum, quo casu nec voluntariè, nec involuntariè defertur.

ARTICULUS II.

An voluntas in suis actibus possit pati violentiam, & coactionem?

284. **V**iolentum Philosophus 3. *Eth.*
1. definit esse id cujus principium est foris, nihil prorsus eo conferente, cui vis est illa.
ra. Unde communis apud Esparz. hic *quest. 7. a. 5.* dicit. *Violentum esse,*

quod ab extrinseco provenit, passo non conferente vim; id est resistente passo, cui fit violentia, proinde ly nihil, aut non conferente, sumitur hic non purè negativè, sed etiam positivè. Violentum non differt à coacto, nisi quod illud ad